

Nr 489

Av herr Ohlin m. fl., angående grundskolans resurser.

(Lika lydande med motion nr 407 i Första kammaren)

Från vårt håll framhölls i en partimotion i samband med riksdagsbehandlingen av förslaget om nioårig grundskola bl. a.:

Vår uppslutning kring det fria valets princip och den högstadieorganisation som följer som en konsekvens härav gör det förpliktande för oss att verksamt bidra till att skolan får de personella resurser som en delvis ny undervisningssituation kräver.

Vi framlade i denna partimotion liksom i flera andra motioner krav på avsevärt ökade resurser åt skolan och framhöll att dessa kostnadskrävande förslag grundade sig på vår insikt om att den skolreform som vissa lärare hyste tvekan eller oro inför kunde och borde medföra en genomgripande förbättring av skolans försörjning med personal, hjälpmedel och byggnader.

Grundskolans materiella och personella resurser

Den nioåriga obligatoriska grundskolan genomförs nu successivt ute i landets kommuner. Enligt uppgift i statsverkspropositionen är grundskolan innevarande läsår införd i kommuner, som har 70 % av rikets folkmängd. Departementschefen uttalar i detta sammanhang att det är av väsentlig betydelse för genomförandet av grundskolan att man fortgående förbättrar de betingelser för det dagliga skolarbetet, som fordras för att grundskolan skall kunna förverkligas. Vissa sådana förbättringar föreslås också i statsverkspropositionen.

Den belysning som dags- och fackpress den senaste tiden ägnat de förhållanden under vilka den nya skolan fått starta visar att på sina håll åtskilliga brister föreligger i fråga om materiella och personella resurser jämfört med vad som är nödvändigt för att grundskolan skall kunna fullgöra sin uppgift i samhället. Under höstriksdagen belystes en del av dessa bristproblem, nämligen dem som rör tillgången på lärare.

Förtroendet för den nya skolformen från allmänhetens och skolpersonalens sida beror i hög grad på hur den lyckas fullfölja de angivna målsättningarna med hjälp av de resurser stat och kommun ställer till förfogande. Den enskilde läraren skall uppleva att han verkligen har stöd och hjälp i sitt arbete. För stat och kommun är det därför angeläget att efter en viss

tid få en samlad överblick över grundskolans situation i fråga om materiella och personella resurser som underlag för bedömningen av behoven i fortsättningen. En sådan översiktlig kartläggning av hur grundskolans faktiska materiella och personella resurser förhåller sig till behoven bör göras i samband med att den första årskullen passerar genom den nya skolans högstadium, d. v. s. under läsåret 1965/66. Denna kartläggning bör göras genom skolöverstyrelsen och sedan redovisas i statsverkspropositionen för budgetåret 1966/67. Redovisningen bör avse grundskolans läge vid den nämnda tidpunkten i fråga om tillgång på personal, lokaler, läroböcker och andra hjälpmedel, angivande av i vilken utsträckning brister föreligger samt analys av orsakerna till eventuellt föreliggande brister i skolformens resurser. På grundval av denna kartläggning bör förslag framläggas för ett planmässigt tillgodoseende av de föreliggande behoven.

Mindre klasser

Minskningen av elevantalet i klasserna betraktas av många som det förnämsta medlet att effektivisera och individualisera undervisningen samt lätta lärarnas arbetsbörda. Det råder inte någon tvekan om att beslutet om maximering av elevantalet per klass i grundskolan till 30 elever på hög- och mellanstadiet och 25 elever på lågstadiet utgjorde ett synnerligen väsentligt led i grundskolereformen. En ytterligare sänkning av delningstalen bör komma till stånd så snart personella och materiella resurser medger.

Den nuvarande stora lärarbristen möjliggör inte omedelbart en minskning av elevantalet i klasserna. Det blir således en reform på sikt. Reformen bör omfatta även gymnasiet och fackskolan, även om det inledningsvis kan vara lämpligt att inrikta strävandena i särskilt hög grad på grundskolan. Vi anser att beslutet om grundskolan förpliktar statsmakterna att ge skolan, dess lärare och elever bästa möjliga stöd, så att undervisningen kan få det åsyftade nya innehållet och den åsyftade metodiken.

En reform, som innebär en avsevärd minskning av klassavdelningarnas storlek, kommer att erfordra inte bara väsentligt utökade personella resurser. Den blir också kostnadskrävande. Vi vill självfallet medverka till att åstadkomma *alla* för reformen erforderliga resurser.

Om inte reformen skall ställas på en osäker framtid måste statsmakterna noggrant planera den; lärare och skolbyggnader skaffas inte fram i en hast. En riktig planering bör inrymma fastställandet av eventuell målsättning och en tidpunkt för genomförande av reformen. Vi föreslår att principbeslut fattas nu, att antalet elever i klasserna skall sänkas under perioden fr. o. m. läsåret 1966/67 t. o. m. läsåret 1972/73, så att det normalt är högst 25 elever på grundskolans alla stadier läsåret 1972/73. Om vårt förslag bifalles, kan Kungl. Maj:t och skolmyndigheterna omedelbart börja planera reformen.

Med hänvisning till i motionen anförd motivering hemställer vi,
att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att under läsåret 1965/66 göra kartläggning av grundskolans läge i fråga om tillgång på personal, lokaler, läroböcker och andra hjälpmedel, angivande i vilken utsträckning brister föreligger samt analyserande orsakerna till eventuellt föreliggande brister, samt anhålla att Kungl. Maj:t i 1966 års statsverksproposition redovisar denna kartläggning och framlägger förslag för ett planmässigt tillgodo-seende av föreliggande behov; samt

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att målsättningen för Kungl. Maj:t och vederbörande skolmyndigheters planering skall vara en under perioden fr. o. m. läsåret 1966/67 t. o. m. läsåret 1972/73 genomförd successiv och ytterligare sänkning av delningstalen för elevantalet på grundskolans alla stadier, så att läsåret 1972/73 ingen klass normalt skall innehålla mer än 25 elever.

Stockholm den 26 januari 1964

Bertil Ohlin

Gunnar Helén

O. Malmberg

Gustaf Kollberg

Sven Wedén

Sven Gustafson

i Göteborg

Henning Gustafsson

Bertil von Friesen

Manne Ståhl

i Skellefteå